

ди
мико
ри. 1983
№ 1-12
2мб.7
12в.сг.

п. 964348

З новим роком, дорогі друзі!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

За наукові кадри

ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р. № 1 (1494). 1 СІЧНЯ 1983 РОКУ. Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

ВІТАЄМО!

1982 рік ввійде в історію нашої країни, як рік 60-річчя утворення Союзу РСР.

Радянські люди тісно згуртовані навколо Центрального Комітету Комуністичної партії Радянського Союзу, самовіддано трудяться над виконанням рішень другого року XI п'ятирічки і Продовольчої програми. Як і весь радянський народ, колектив університету досягнув в минулому році успіхів у навчанні, в наукових дослідженнях і праці.

Від усього серця бажаємо професорсько-викладацькому складу, студентам, науковим та інженерно-технічним працівникам міцного здоров'я, щирою щастя, нових творчих успіхів у підготовці і вихованні висококваліфікованих спеціалістів, в розвитку науки, в оволодінні знаннями.

З НОВИМ РОКОМ!

РЕКТОРАТ, ПАРТКОМ, ПРОФКОМ,
МІСЦЕВКОМ, КОМІТЕТ ЛКСМУ ОДУ.

ПЕРЕДСВЯТКОВІ ІНТЕРВ'Ю

«Ювілейному року — ударний фініш!» — під таким девізом жили і трудилися всі підрозділи Одеського державного університету, кожний викладач, студент, співробітник. Кожному є чим звітувати за змістовно прожитий минулий рік, є нові вагомні плани на майбутнє.

Кореспондент газети «ЗНК» звернувся з проханням розповісти про свої успіхи в новорічному номері викладачів і студентів.

З вірою в майбутнє

З відчуттям законної гордості за славетні звершення Країни Рад проводжають радянські люди рік 1982. Є чим звітувати і нам — колективу кафедри зоології безхребетних. Наші науковці провели цілий ряд важливих досліджень, результати яких були представлені на Всесоюзній нараді «Формування тваринного та мікробного населення агроценозів». Активну участь взяли також у випуску тритомного «Визначника кліщів ґрунтів СРСР», за який колектив авторів був удостоєний Державної премії. Радісно відзначити, що на Всесоюзній нараді були заслухані і доповіді двох студентів ка-

федри: Є. Н. Бойчук та Т. П. Худченко. Хотілося б підкреслити, що зараз досить успішно продовжують наукові дослідження ст. викладач В. Ф. Микитюк, асистенти Т. Ф. Крутоголова, С. С. Ужєвська та інші.

Для нас, радянських трудівників, пережитий рік, як і багато інших чудових років нашої історії, не зникає в минулому, а бере активну участь у створенні майбутнього і на всі часи залишається з нами.

В. Д. СЕВАСТЬЯНОВ,
професор, доктор
біологічних наук,
лауреат Державної
премії.

ВІДЧУТТЯ ВПЕВНЕНОСТІ

В хорошому трудовому ритмі вступає в Новий рік комсомольська організація фізичного факультету. І це не дивно. Адже на звітновибірних зборах, що пройшли майже два місяці тому, комсомольці принципово переглянули всі свої попередні успіхи і недоліки, обрали нове бюро КСМ, куди ввійшли завзяті активісти. Строго говорились про дисципліну окремих студентів, про більшу відповідальність кожного комсомольця за доручену справу. А тому посилено контроль за її виконанням. Атестація показала, що студенти набагато серйозніше беруться за навчання. На вищому рівні проходить вся громадська і комсомольська діяльність, зокрема змістовнішою випускається факультетська стіннівка «Резонанс», політінформації набувають глибшого ідейного значення, як і бесіди, зуст-

річі, диспути, суботники, вечори відпочинку. Вагомішою стає робота УВК з відстаючими (відповідальний студент IV курсу В. Корнієнко). Активізувала свою роботу партійна група, всі комуністи обов'язково мають постійні громадські доручення, всі вони — мої чудові помічники. Назву, зокрема, В. Харченка (IV курс), С. Нагадзе (II курс), В. Вельможка (стажиста кафедри теплофізики). Вони — чудові організатори бойового комсомольського життя на факультеті. Бажаю всім моїм друзям по роботі і навчанняю сповна використовувати всі свої творчі резерви.

В. ЛЕЩУК,
студент групи
теплофізиків III курсу
фізичного факультету,
член КСРФ,
член КПРС.

Перший день весни

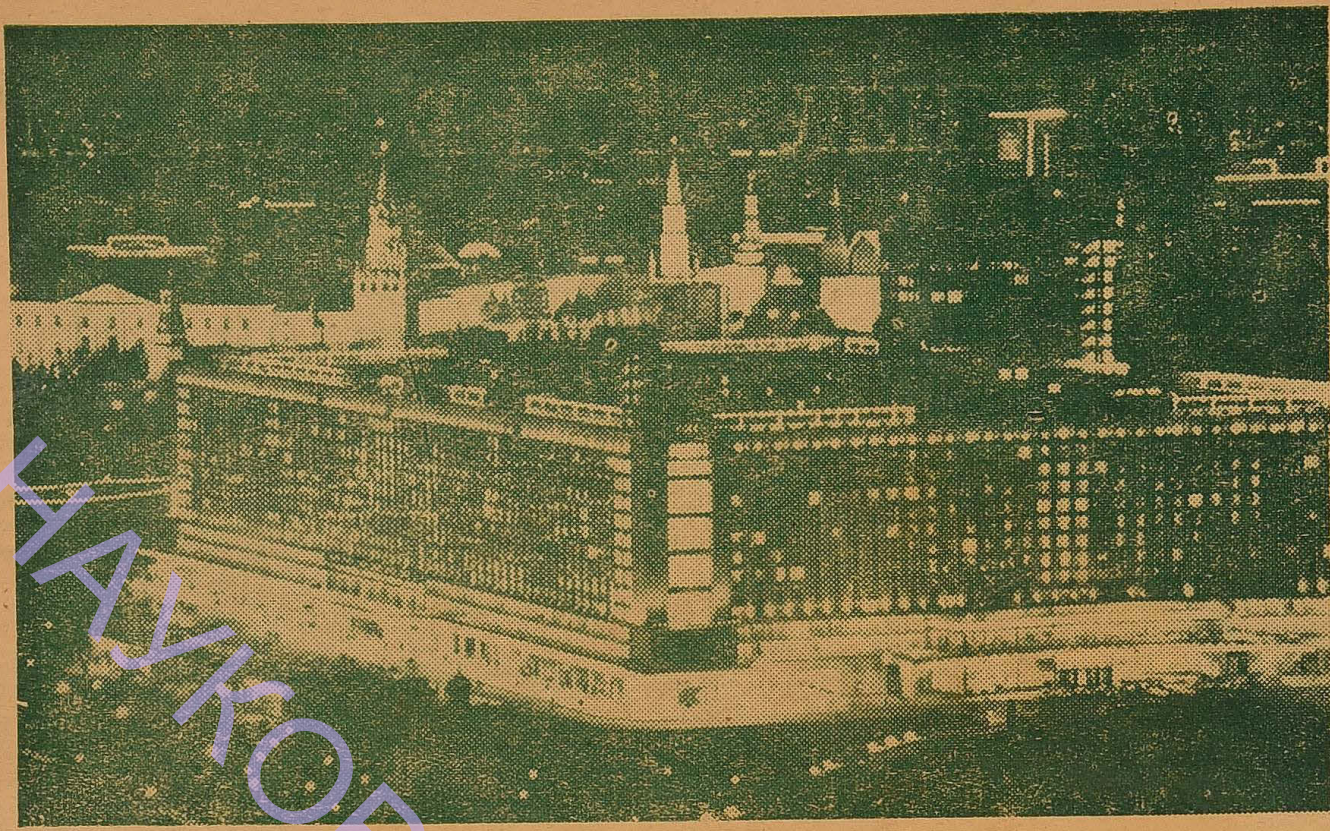
У нас, у В'єтнамі, перший день Нового року співпадає з першим днем весни. Як цікаво спостерігати, коли перед Новим роком всі люди метушаться на базарах, в магазинах, яскраво одягнені, з веселими усмішками. У кожного в руках квіти, фрукти і обов'язково — гілочка «дао» з рожевими квітками. Такими гілочками вкращаються всі будинки, всі квартири, це наш національний звичай. А ще до нього треба додати надзвичайно смачні і духмяні піріжки — зелено-

го і голубого кольору, що символізують землю і небо. Ми, студенти із В'єтнаму, два роки навчаючись в Радянському Союзі, двічі зустрічаємо Новий рік з радянськими друзями. Ми щиро бажаємо всім радянським друзям, щоб ще міцнішою ставала дружба між в'єтнамським і радянським народами, бажаємо успіхів у величній побудові комунізму.

Дін Тьєн ШОН,
студент III курсу
мехмату ОДУ.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДУ імені І. І. Мечникова

Москва в новорічну ніч.

Сім'я студентів — наш ОДУ

В новорічному номері ми хочемо розповісти про студентів ОДУ із братерських республік. Про те, як живуть і навчаються вони в українському вузі. А ще подумавмо, чи все ми змогли зробити для того, щоб юнаки і дівчата, які приїхали з віддалених куточків країни, відчували себе «своїми» в нашому університеті.

...Є на півдні Вірменії — краю гір, лісів, бистроплинних річок — місто Кафан. Це Батьківщина першокурсника геолого-географічного факультету Артура Арутюняна. До вступу в університет він працював на Кафанському заводі кольорової металургії. Поряд з ним трудилась робітниця з України, Грузії, РРФСР. Там Артур пізнав ціну братерської взаємодопомоги, відчув силу товариства.

В Одесу його привело бажання якнайбільше пізнати нашу Батьківщину, вивчити її історію, її духовні багатства. До того ж, тут йому було простіше оволодіти російською мовою — мовою Леніна, Горького, Маяковського. І, наче дома, в труді і навчанні йому допомагають друзі — студенти геофаку. Серед них росіяни, молдаване, українці, киргизи. Їх підтримка виявилась для Артура надзвичайно важливою.

Фірдовсі Шошак огли Іскандеров із села Ханкарвенд, що знаходиться в Азербайджанській РСР, служив на Україні. Назавжди полюбив її ковилові степи, яскраві зоряні ночі, навчився співати милозвучні українські пісні. І вирішив саме тут продовжити свою освіту. І обов'язково на юридичному факультеті.

Справжня студентська дружба прийшла до Фірдовсі в будівельному загоні «Держинець».

— Хіба могли ми подумати, — говорить він мрійливо, — що долі зведуть нас, тих, які живуть в різних кінцях Радянського Союзу, в загоні ОДУ «Держинець». Мені пощастило, що я зустрів тут українця Олега Михайлюка і Дмитра Розова із Грузії, чеченця Арлака Тагаєва і болгарина Петра Куюмжи. Найскладніші проблеми студентського життя я завжди вирішую разом з новими товаришами.

Загін провідників «46-а паралель» також об'єднав у своїх рядах студентів союзних республік. І зв'язок саме цього будзагону з усіма куточками нашої незорої країни був найбільш вагомим і зримим.

Ви тільки вдумайтесь в це слово — «провідник»! Це

той, хто супроводжує вас із Москви в Тбілісі, із Одеси в Новосибірськ. І тому Таня Ткач і Галія Івкіна з ГГФ, Саша Проваров та Ілля Волков з юрфаку, Вікторія Іванова і Людмила Орловська, теж з юрфаку, в кожній поїздки знайомились не тільки з різними містами Радянського Союзу, але і з їх чудовими трудівниками. В дорозі узнавали про традиції, побут, культуру багатьох прекрасних міст і населених пунктів, обласних центрів і сіл. Два місяці напруженої праці промайнули непомітно, адже разом були друзі, готові допомогти тобі будь-якої хвилини.

...Причини, з яких численні юнаки і дівчата приїжджають до нас в Одесу навчаються, найрізноманітніші. Трапляються випадки, що людину приводять в ОДУ не зовсім веселі обставини. І тому ми повинні віднести до неї особливо чуйно.

Тамарі Шабановій за станом здоров'я довелося змінити суворий клімат Балтики на сонячне Причорномор'я. Але вона ніскільки не шкодує про це. І не тільки тому, що Чорне море має свій цілющий вплив. Тамара порівнює рідний Таллін з Одесою і знаходить багато спільного в обох приморських містах. І вона міцно подружилася з одеситами.

Студенти із братніх республік давно перестали бути гостями. Вони повноправні господарі ОДУ, гідні члени його багатонаціонального колективу. Всі вони добре навчаються і прекрасно працюють.

І нехай новий, 1983 рік, стане для студентів України і Росії, Грузії і Таджикистану, Узбекистану і Литви, — словом, всіх союзних республік — роком нових наукових, трудових і особистих успіхів.

**О. РИКОВЦЕВА,
В. ПАЛІЙ,
Л. ЦИБЕНКО,
Я. ФІСЕНКО,**
студенти (корпункт
філологічного
факультету).

НОВОГОДНЕЕ

(Отрывок).

Из дали времени
безбрежной,
Когда настал тому черед,
С зеленой елкой, в шубе
снежной
Опять приходит Новый год.
Его предшественник
по праву
Вручает памяти людской
Свою заслуженную славу,
Дел и событий список
свой.
Он все, что в сердце
отзвучали,
Но были спутниками нам,
Заботы, радости, печали
Относит к прошлым
временам.
Их вчики вспомнят вновь,
быть может,
Чтоб все поняли и оценить,
А нас им больше
не тревожить,
А нам другим волненьем
жить.
Пусть Новый год, едва
рожденный,
Ничем не знаменит пока,
Как замысел неоплощенный,
Как та, что лишь в уме,
строка.
Но нет границ его
просторам,
И все в душе обращено
К трудам и радостям,
которым
Стать нашей жизнью
суждено...

Николай ГРИБАЧЕВ.

ГОЛОС АКЫНА

Акына голос слушал я
В степи привольной
Кызахстана,
И сон — травой плела
земля
Дорогу полевого стана.

Акына голос слушал я;
Ему домбра была подругой,
И кюй срывался на поля
Истории колочей выгоюй.

Акына голос слушал я;
Восторгом стрел звенели
струны,
Когда по стеблям ковыля
Тулпар — заступник славил
дюны.

Акына голос слушал я;
Запоминали струи неба,
Как полюбил свои края
Народ-степняк, не евший
хлеба.

Акына голос слушал я;
Акордом тракторного гула
В айтыс влились, простор
кряя,
Сыны великого Джамбула.

Акына голос слушал я;
И переполнило мне душу:
Святые руки домбара
Запели русскую «Катюшу».

Семен ШВЕДОВ,
студент юридического
факультета, III курс.

Мы живем в необычное
время,
Наша жизнь —
Это в стройке
участье.
Нам усталость —
Не тяжкое бремя,
А награда и высшее
счастье.
Мы минуты содеянным
мерим,
И в реальность мечты

воплощаем,
И в грядущее светлое
верим,
И все время его совершаем.
Новым годом и новой
страницей,
Смелым шагом в простор
мироздания
Мы горды. Нам нельзя не
гордиться
Светлой радостью
созиданья.

ЦЕ БУЛО СТО РОКІВ ТОМУ...

Нещодавно мені пощастило віднайти у фондах наукової бібліотеки документи і друковані матеріали столітньої давності. Отже, 1882 р.

Саме тоді, в царській Росії, реакція з величезними погрозами, звалилася на професуру, що увібрала в себе дух визвольних ідей. Багатьом прогресивним ученим під різними приводами довелося покинути аудиторії.

Новоросійський університет не був винятком. Тут, як відображення суспільно-революційного руху в Росії, посилюється боротьба двох течій: демократичної і реакційної. До демократичної течії належали країє уми Росії: І. І. Мечников, А. С. Посников, І. М. Сеченов, Н. Л. Дювернуа, В. В. Преображенський. Їм доводилося відбивати напади реакціонерів. Цькування професора-економіста Посникова (1845—1920) почав в кінці 70-х років професор громадянського права Новоросійського університету П. П. Цитович. В своєму пасквілі під назвою «Нові засоби об'єктивного землеволодіння — з приводу твору А. Посникова «Общинне землеволодіння». Одеса, 1878» Цитович критикував блискуче захищену в Москві докторську дисертацію А. С. Посникова. Розлютований реакціонер пішов далі. На свої засоби він випустив в Одесі три брошури, де розглядав падіння правів на прикладі роману М. Г. Чернишевського «Що робити?». Видання послужили приводом до широкої полеміки, що розгорнулася на сторінках періодичної преси. Це серйозно стурбувало консервативну адміністрацію університету.

Тим більше, що І. І. Мечников виступив ініціатором протесту професури проти перебування Цитовича в університеті. Студентство, звернувшись до вченої Ради, вимагало того ж. Цитовичем довелось пожертвувати. Наякнана широким розмахом демократичного руху, адміністрація шукала більш витончених засобів нападу на нового лідера. Ним став професор фінансового права І. І. Патлаєвський. Відмовившись від всеросійської дискусії, він пустив в хід шантаж, донос, склоки.

Одна із причин розлючення на А. С. Посникова таїлась в його високому науковому та моральному авторитеті серед мислячої студентської молоді. Блискучий оратор, він був для неї куміром. І коли в кінці 1881 року, у відповідь на спробу адміністрації таємно слідкувати за студентами в університеті відбулись студентські безпорядки, А. С. Посников та І. І. Мечников виступили на захист студентства. Більш того, Посников активно відстоював право студентської молоді на участь в громадському житті країни.

Студентство було обурене Правилами та Інспекцією, що перетворили університет у заклад виправного характеру. Роль вихователя відводилась інспектору. Взятий зовні, чужий науковим запітам та інтересам студентської молоді, інспектор-наглядач створював кадри скромних, ввічливих, поштивих обивателів. Наділений необ-

меженою владою, він за своїм поглядом розподіляв і стипендії.

В Новоросійському університеті інспекторство, як проректору, запропонували А. С. Посникову. Професор не тільки відповів відмовою, але і явився одним із авторів доповідної записки про університетську інспекцію. В ній переконливо доводиться неможливість застосування інструкції, автори пропонували нові правила.

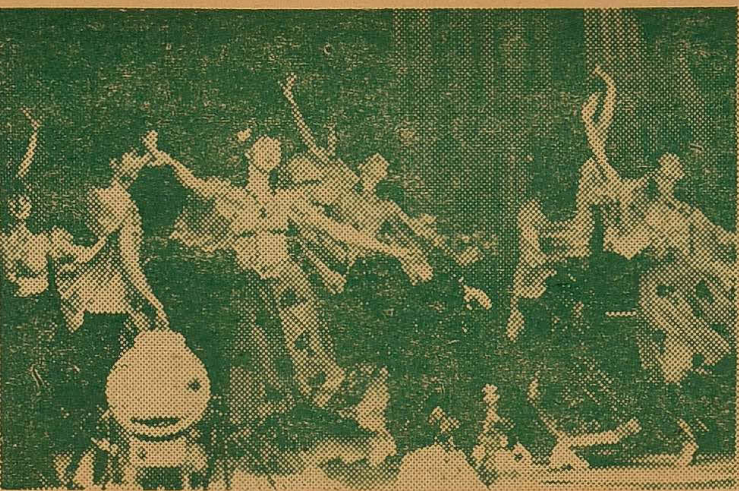
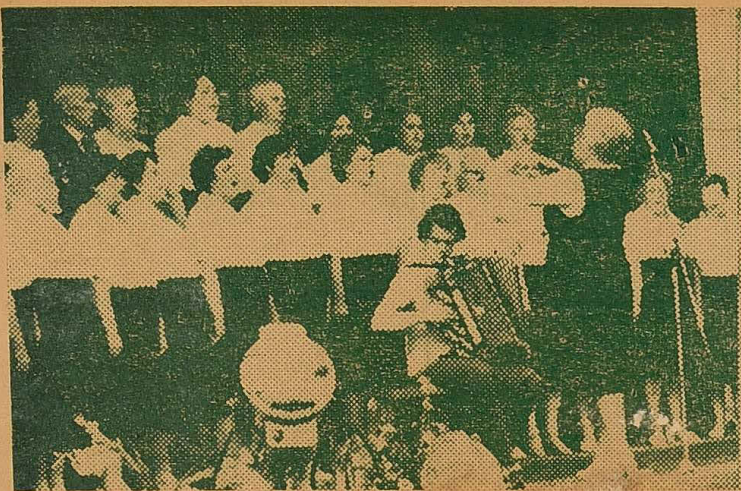
А. С. Посников, С. П. Ярошенко, Ф. І. Успенський висловили впевненість, що Правила та Інспекція «не можуть бути введени без серйозних сумнівних збентежень в університетському житті». І вони виявились праві. Обурені переслідуванням передової частини професури 95 студентів університету 15 травня 1882 року послали ректору листа з проханням залишити ректорство. Бо, як вони вважали, з університету підуть вчені, що являються його гордістю. Адміністрація поступила з авторами листа досить круто, чим сприяла ще тіснішому зв'язку прогресивно настроєної професури і студентства.

А між тим група реакціонерів, підтримувана адміністрацією, продовжує зростати. Патлаєвський добився численної переваги у Раді своєї коаліції. І якщо І. І. Мечников доклав всі зусилля, щоб в університеті викладали Посников, Дювернуа, Гамбаров, Ковалевський, Сеченов, Марковніков, Трачевський, Успенський, Умов, то Патлаєвський зводив до рангу вчених далеких від науки людей. Такі вчені не цурались займатися і шпигунством за демократично настроєною професурою.

Протестуючи проти обставинки, що склалася в університеті, в 1882 році у відставку подають І. І. Мечников, Н. Л. Дювернуа, В. В. Преображенський, А. С. Посников прохав надати законне відраджження для продовження наукових досліджень. Проте у відраджненні йому було відмовлено. У жовтні 1882 року він покидає університет. За свідченням сучасника, «в результаті своєї професорської діяльності в Одесі А. С. Посников був зарахований до розряду людей політично неблагонадійних і знаходився на обліку у департаменті поліції». Один з найкрупніших економістів свого часу, Посников використовував у своїх наукових роботах праці Маркса, сміливо цитував їх в студентських аудиторіях Новоросійського університету. Зв'язок з університетом він підтримував на протязі всього життя. Працюючи редактором газети «Русские ведомости», він залучив до співробітництва прогресивних учених університету.

Газета стала справжньою трибуною вченого, статті якого були своєрідними лекціями для величезної читачької аудиторії Росії.

С. ЖАБОКРИЦЬКА,
співробітниця НБ ОДУ.

Весело зустрічають Новий рік учасники художньої самодіяльності. Їх в Одеському державному університеті більше двох тисяч. Баяністи, хорові капели, хореографічні гуртки...

В Одеському державному університеті більше двох тисяч. Баяністи, хорові капели, Фото І. Москаленка.

ЧОРНЕ МОРЕ В МІНІАТЮРІ

Із зеленавого мороку води несподівано випірнуло «дещо» із сріблястим боком. Воно підпливало до мене і мить-другу немов пильно придвигалося своїм неперушним оком, а потім повільно розчинилося у сірій імлі.

Не будемо інтригувати читача, це не таємнича істота, не загадкова «Нессі», а гігантський американський окунь.

Він — один з мешканців Севастопольського акваріуму, що розташований у приміщенні Інституту біології південних морів.

Акваріум при Севастопольській біологічній станції відкрили ще 1897 року, а сама станція була створена 1881 року за пропозицією М. Міклухо-Маклая.

Мій гід по залах незвичайного музею — Людмила Запорожець, яка пропрацювала тут понад одинадцять років. Переходимо від одного незвичайного «стенду» до іншого.

— Ось того окуня я пам'ятаю маленьким, вмістився б на долоні, а за одинадцять років он який виріс!

Музей-акваріум — немов Чорне море в мініатюрі. Ось його карта, на якій видно всі обриси, лінії основних течій, глибини... Нині, як визначили вчені, максимальна глибина Чорного моря 2245 метрів, вся чаша вміщує 527 тисяч кубічних кілометрів води.

Цікава особливість водойми: на глибині 150—200 метрів вода насичена сірководнем, і тому життя вирує лише у верхніх шарах. Як розподіляється тваринний і рослинний світ у підводному царстві Нептуна, також видно із діорами акваріуму-музею. Хто ж господарє тут, у зеленавому царстві підводного владика?

У басейні, діаметр якого майже десять метрів, мешкає понад 40 видів представників чорноморської фауни. Із багатьма можемо «познайомитися».

У глибині басейну плямистими боками виблискують білуги, себрюги, то тут, то там вигулькне акула, промчить скат, а круглобока кефаль підпливає аж до людей, немов канючить поживу. Морський кіт запахався у темний закуток, либонь,

розсердився на весь світ. А ось дивовижне напівпрозоре створіння, схоже на медузу, пропливає повз нас, вимахуючи плавцями-віялами, снують зграйками крихітні рибки... «Хижак» і «здобич» мирно співіснують у басейні, а в природних умовах одразу б наклали головою якийсь невдаха.

Людмила Михайлівна пояснює:

— У неволі їм не доводиться добувати їжу, тому й зникають у них хижацькі інстинкти. Акваріум постійно поповнюється мешканцями. Пригадую курйозну ситуацію. Моряки севастопольського рибпромислового об'єднання «Атлантика» подарували нам двох морських левів. Як тільки пустили їх до басейну, вони з'їли кількох мешканців, а потім ще й влаштували «концерт», та такий голосний, що його було чути аж за межами будівлі.

Обстановка різних ділянок моря імітується в стінах акваріумів. В одному — риби, що полюбують піщане дно, в іншому — мешканці підводних «тропиків», далі — жителі прибережних кам'яних ґрунтів.

З під каменю, порослого мохом, в'юнлося тіло якоїсь тварини. Це вугрі, пояснила гід. Надзвичайно смачна й поживна риба, зовні схожа на вука. Нерестує у далекому Сарагасовому морі.

В іншому залі багато відвідувачів (особливо дітлахів) біля акваріуму з гігантськими черепаками.

— Ось цій «бабусі» понад сто п'ятдесят років, — розповідає Людмила Михайлівна. — А подарував її нам, екіпаж китобійної флотилії, у великому скляному будинку розкошує крокодил — подарунок кубинських друзів.

Акваріум — один з відділів Інституту біології південних морів, за допомогою якого вивчаються морські організми, фотосинтез водоростей. Групи науковців працюють над проблемами відтворення продуктивності моря. Дослідження допомагають зберегти екологічну рівновагу блакитної ниви.

В. СКОРОПАД.

СЛАВСЯ, СОЮЗ!

В читальному залі наукової бібліотеки університету відбулась літературно-музично-хореографічна композиція, присвячена 60-річчю СРСР.

На цьому цікавому вечорі кожна із вузівських бібліотек міста представила одну із союзних республік.

На мовах народів нашої країни звучали вірші, пісні. Виконувались танці.

Вечір пройшов з успіхом.

В БРАТНІЙ МОЛДАВІЇ

У м. Кишиневі відбулася республіканська наукова конференція за темою «Утворення і розвиток СРСР — торжество ленінської національної політики»; присвячена 60-річному ювілею створення єдиної союзної держави. В конференції взяли участь викладачі та науковці вузів та наукових закладів ряду міст Молдавії. Було запропоновано взяти участь і нам, викладачам історичного факультету Одеського державного університету.

Пленарне засідання відкрив заступник міністра вищої і середньої освіти Молдавської РСР кандидат історичних наук Г. П. Сандул, який зробив доповідь «Утворення Союзу РСР і його значення для вищої і середньої освіти в Радянській Молдавії».

На пленарному засіданні виступили також зав. кафедрою історії СРСР Кишинівського університету ім. В. І. Леніна доктор історичних наук, професор А. М. Лисецький з доповіддю «Утворення СРСР — триумф ленінської національної політики. Її подальший розвиток XXVI з'їздом КПРС», професор тієї ж кафедри, доктор історичних наук М. К. Ситник з доповіддю «Утворення і розвиток СРСР в історичних долях молдавського народу», зав. кафедрою політекономії Кишинівського університету, доктор економічних наук, проф. Н. М. Шишкан про поєднання національного і інтернаціонального в розвитку економіки МРСР в світлі рішень XXVI з'їзду КПРС та XV з'їзду Компартії Молдавії, зав. кафедрою нової та новітньої історії Кишинівського університету доктор історичних наук А. К. Машану про всесвітньо-історичне значення утворення СРСР.

Після пленарного засідання учасники конференції розділилися на 3 секції: з історії КПРС, наукового комунізму та історії СРСР. На останній секції слово було надано і гос-

тям з Одеси. Зав. кафедрою історії СРСР, доктор історичних наук, професор М. Ю. Раковський виступив з доповіддю «Военно-політичний союз народів радянських республік в період громадянської війни — важливий етап на шляху утворення СРСР», доцент кафедри історії УРСР, історіографії та джерелознавства, кандидат історичних наук А. Д. Бачинський — з проблеми «Братерська допомога народів СРСР трудящим Придунайських земель в будівництві соціалізму», автор цих рядків зробив доповідь на тему «Ради України та їх роль в утворенні СРСР».

Всього до уваги учасників конференції було запропоновано 53 доповіді і повідомлення. Учасники конференції прийняли рекомендації, спрямовані на подальший розвиток суспільних наук в республіці, пропаганду досягнень Радянської держави за 60 років її існування, успіхів розвиненого соціалізму, роз'яснення матеріалів XXVI з'їзду партії та листопадового (1982 р.) Пленуму ЦК КПРС.

Хочеться подякувати господарів конференції за гостинність, увагу і теплий прийом. В своїх виступах заступник міністра Г. П. Сандул, голова Оргкомітету конференції професор А. М. Лисецький та керівник секції професор М. К. Ситник говорили про допомогу, яку свого часу надали одеські науковці Кишинівському університету під час його заснування, про давню дружбу, яка зв'язує Кишинівський та Одеський університети, про постійні зв'язки, які і сьогодні продовжують з'єднувати колективи двох братніх університетів.

О. ГОНТАР,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії СРСР.

31 ГРУДНЯ НА КУБІ

Новий рік — один із найулюбленіших свят на Кубі. В останні 24 роки він співпадає ще з однією дорогою для кубинців подією — річницею Кубинської революції, яку наш народ відзначає саме в перший день Нового року. 31 грудня всі міста і селища острова Свободи прикрашають прапорами, балконами — плакатами і гаслами. В ніч під Новий рік вулиці виблискують осо-

бливим убранням, старі, молоді і діти збираються біля святкових столів, які накриваються прямо на вулиці. Є в нас хороша традиція: під Новий рік люди обмінюються подарунками, які любовно і старанно приготували напередодні... Цей ритуал досить складний, величний. Скажу тільки, що закінчується він спалюванням великого опудала, котре символізує сили імперіалізму...

Звучать лозунги, слова вдячності революційному уряду, що виголошуються з душевним поривом сотнями людей. Святкові юрби дружньо скандують ім'я улюбленого народного вождя Фідела Кастро. Над містом палять яскраві вогні, продовжується веселий карнавал...

Педро Бланко РОДРІГ,
студент I курсу
біофаку (Куба).

Розквіта вогнями ялинки.

В ЧОРА мій онук закріпив на ялинці свічки і прийнявся їх запалювати. — Ну що ти робиш?!... — вигукнула мати, — адже тільки на днях я купила тобі електроіграшку з мигаючими лампочками. — Петро! — відповіла дитина.

Не словом, а ділом його підтримав батько. Він поставив на стіл новорічний подарунок — старовинний самовар, котрий так заблизкотів своїми надрасними боками, що всі мимоволі замилувалися мистецьким витвором чудових тугульських майстрів.

Петро. Це слово все частіше входить в наш побут. В ньому — любов до старовини, до народних традицій, до романтики минулого, до історії прикладного мистецтва, культури і побуту країни.

Низький уклін членам одеського відділення Товариства охорони пам'яток історії і культури! Це вони зберегли, відродили багато-багато, чим ми зараз захоплюємося.

Кафе «Золотий теленок», клуб «Бригантина», бар «Гамбринус» — це не просто кафе, клуб, бар. Це — Ілля Ільф та Євгеній Петров, Олександр Купрін і Олександр Грін...

В стилі «ретро» оздоблюються зали ресторанів, магазинів, салони і фойє. Шитються плаття з старовинним вишиванням і костюми з обов'язковими жилетками. Входить в моду кишенькові годинники з боем, відновлюються старовинні ліхтарі на будинках, де вони ще збереглися, а де не збереглися — дуже шкода: таких ми більше ніде не побачимо.

Ніхто не пропонує пустити по рейках конку, але ж який був одеський кінний омнібус — знати цікаво. Еге, він зберігся тільки на відкритках колекціонерів-філокартистів. А ось яким був одеський трамвай з м'якими солом'яними сидіннями, відкритий всім вітрам, пам'ятають ще чимало старожилів. На жаль, і старий трамвай, і фунікулер, що був біля Потьомкінських східців, пішли на злам. Хоча б один вагончик зберігся для нащадків!

Давним-давно живе море в назвах багатьох одеських вулиць та провулків. Може, не всі знають, що є в Одесі вулиці Палубна і Штурвальна, Рибача і Корабельна, Верф'яна і Докова... В цих назвах увіковчено труд мо-

ряків, суднобудівельників, портовиків, суворі рибальські будні.

А чи збереглась вулиця Верф'яна? Іду в Київський район міста і переконуюсь: так, збереглася. Пам'ятаю із далекого-далекого дитинства: тут пахло свіжою деревиною стружкою. Саме тут робились знамениті одеські шаланди. А поряд була Парусна, де шили вітрила. На жаль, перейменували її.

Ми зберегли старе найменування нашої головної вулиці — Дербасівської. Вона увіковчила ім'я героя штурму Хаджибея. Адже це про нього, про молодого генерала російської армії де Рібаса так тепло відгукнувся великий полководець Суворов, піднявши новорічну чару на бівуаці біля Чорного моря:

— Зело храбр, горяч и остроумен!

РЕТРО

Це не існувала Одеса, га, судячи з цієї характеристики, де Рібас уже став одеситом.

Пройде більше 30 років — і Новий рік в Одесі зустріне опальний О.С. Пушкін.

Погортайте пошуклі номери старих одеських газет, «Новоросійський телеграф», «Новості», «Одеський вестник», які бережливо зберігаються в науковій бібліотеці Одеського державного університету, і ви пізнаєте, що 1851 рік в Одесі зустрів М. В. Гоголь, а 1856 — Д. І. Менделєєв.

А чи знаєте ви, яке було найтверезіше новорічне свято в Одесі? Виявляється в ніч на 1 січня 1874 року. Напередодні вступив до ладу водопровід, і багато одеситів вирішили:

— Перший бокал — смачної дністровської води!!!

В підшивках старих газет ми читаємо передноворічні і новорічні репортажі Максима Горького із Нижнього Новгороду, з ярмарку. А ось гострі публіцистичні статті з новорічними «побажаннями», які викривають міщан і буржуа Одеси за підписом Фавна чи Кентавра — це псевдоніми Вацлава Воровського. Цікаво читається кореспонденція про те, як зустрів Новий рік популярний Сергій Уточкін, в'їхавши в ресторан Фанконі на мотоциклі рівно о 12.00.

Стара афіша сповіщає: «В оперному театрі на новорічному вечорі» співатиме Платон Цисевич (бас.) Він виконає народні і революційні пісні».

«Після кожної такої пісні, — напише згодом рецензент, — наступала буря оплесків». А за кулісами стояв маленький хлопчик Вова Цисевич і з захопленням дивився на свого знаменитого батька. Він хотів бути співаком, цей хлопчик. Але... став не менш відомим в країні вченим-астрономом, членом-кореспондентом Академії наук УРСР, директором астрономічної обсерваторії ОДУ.

Дивовижне оголошення 1927 року: «Газетному видавництву потрібні... конюхи. Звертатися за адресою: Пушкінська, 33».

Чому ж на Пушкінську, 33, а не на Пушкінську, 32, де знаходились редакції?

А тому, що навпроти, в будинку № 33, була конюшня, і містилась вона в глибині двору. Старожили пам'ятають, як подавався редакторський «візді» сірих, в яблуках, коней, запряжених в екіпаж з ліхтарями з боків. А взимку були санки з бубонцями. Бубонці, якщо Одесу балував сніг, дзвеніли від Пересипу і до Великого Фонтану. Я пам'ятаю, як одного разу їхав з батьком на 10 станцію півтори години на рисаку. За тих часів це було досить швидко.

Візники з вулиць Одеси зникли на початку 50-х років. Зате ще досить довгий час працювали биндюжники. Та потім і вони зникли. Напередодні Нового, 1965 року, мені довелося брати інтерв'ю в останнього биндюжника Одеси Георгія Буркіна. В свій час він був передовиком одеського «Гужтрансу». Колоритна особистість. Здоровенної сили людина. В молоді роки гнув підковки і жонглював хомутами. Під час війни захищав Одесу і Севастополь. На грудях два ордени і дев'ять медалей.

Буркін тоді сказав мені: — Пам'ятаєте пісню про те, що всі биндюжники вставали, коли в пивну заходив Костя? Істинна правда. Так воно і було. Адже дехто вважає, що все це придумано. Закінчуючи цю новорічну ретроспекцію, хочу сказати: — Якщо ви не встигли, дорогий читачу, прикрасити вчора ялинку в стилі «ретро», не сумуйте, — ви зузієте це зробити в новому 1983 році.

В. НИКОЛАЄВ.

ЗАГАДКИ

* * *

В яких лісах не водиться дичина?

(Хинчгел'янд) В)

* * *

Чи може страус назвати себе птицею?

(Илидородо эиэм эн оо эжом эн)

* * *

Що з підлоги не піднімеш за хвостик?

(нолин ноэлгч)

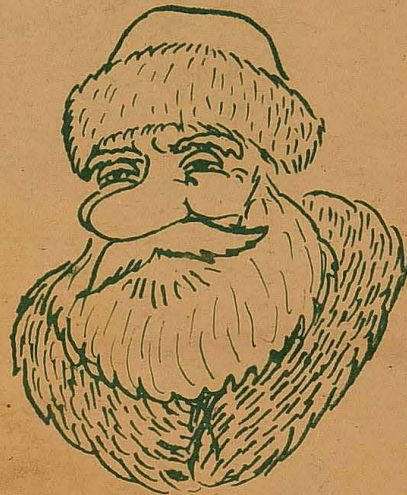
* * *

Ти за нею, вона від тебе, ти від неї вона за тобою.

(чнцД)

* ГУМОР *

ДОСВІДЧЕНИЙ СТУДЕНТ — НЕДОСВІДЧЕНОМУ ВИКЛАДАЧЕВИ НАПЕРЕДОДНІ СЕСІЇ

НОВОРИЧНИЙ ВІНЕГРЕТ

ЖИВА ВОДА

Сміх для людей,
як та вода жива, —
Не лиш вуста, а й очі
розкрива.

СЛУЖБОВА ТРАГЕДІЯ

Даючи директору
дорогу,
Наступив директорші
на ногу.

ЩЕ НЕ ЗНАЧИТЬ

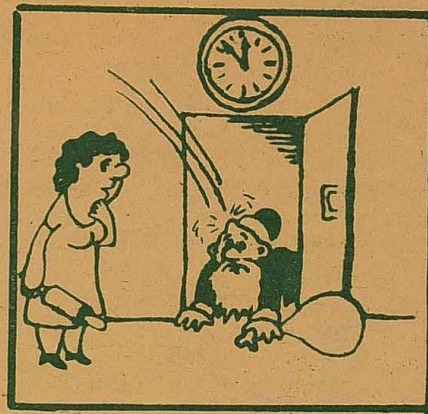
Купити спінінг,
крутить катушку —
Це ще не значить,
що їсти юшку.

ІДЕАЛЬНА НАРЕЧЕНА

Англійський король Генріх VII у досить похилому віці надумав узяти шлюб з юною королевою Неаполі. Не цілком довіряючи поголосу щодо її краси й розуму, він звелів своїм послам скласти звіт про принади гаданої дружини. Посли неоголоно впоралися з покладеною на них місією й сповістили таке:

«Ваша величність! Королева гарна й не підфарбована. Очі в неї карі, шкіра свіжа, ніс правильний. Руки в неї красиві, пальці довгі, подих свіжий. Статура в неї добра, шия довга, бюст у самій раз, а зріст досить високий. Вино вона споживає помірно й не об'їдається на бенкетах. Вдачі хорошої — вона весела, люб'язна, й при тому розважлива.»

Але людей без гандю не буває, тому й у королеви є дрібні вади, як, наприклад, упертість. Ця свавільниця вбила собі в голову, що не піде за Вашу величність. Та якби не це — вона ідеальна кандидатка в дружини...»

Вибачте, я гадала, що це мій чоловік...

ДЛЯ БІЛЬШОЇ ПЕВНОСТІ

Муха в Одесі вкусила
Осла,
Скаргу ж Осел
у Москву надсила.

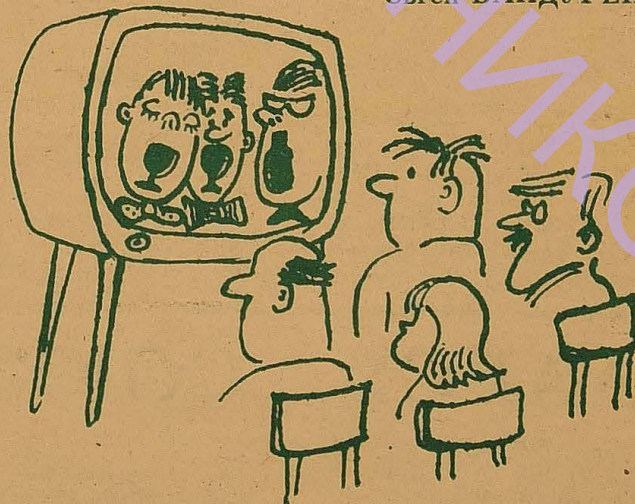
ДЕРЖИ ХОЧ ЯЗИК

Якщо ти додержувать
слова не звик,
Тоді хоч держи
за зубами язик.

ЯКИЙ КРИТЕРІЙ

Який же це критерій
Узяв її в полон,
Що вищою з матерій
Для неї став...
нейлон?

Євген БАНДУРЕНКО.

Святковий концерт.

Редактор В. НИКОЛАЄВ.

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР

Щиро вас вітаєм і добра
бажаєм,
Подвигів і слави, звершень
величавих!
Хай земля вам родить
шана всіх знаходить
В щедрий вечір, в добрий
вечір!
В щедрий вечір
Добрим людям
На здоров'я!
Хай шумлять весілля, пісні
новосілля,
Радість сонцем бризка
дітками у колісках,
Хай життя іскриться, як
вода в криницях,
В щедрий вечір,
добрий вечір!

Юнакам і юнкам — перші
поцілунки,
Зустрічі й зітхання,
вічний дар кохання.
А як вам за сорок, — теж
не гріх, не сором
В щедрий вечір,
в добрий вечір!
Все, що в серці мали, —
вам подарували.
Світлу мрію й казку,
нашу щедру ласку,
Щебет солов'їний, пісню
з України
В щедрий вечір,
в добрий вечір!

Дмитро ЛУЦЕНКО.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул.
П. Великого, 2, держуніверситет,
редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії,
24.

ДЗВОНІТЬ:

внутрішній 841 (з міста)
телефони: міський 23-84-13,
206-841).